

Рекомендації щодо проведення сучасного уроку зарубіжної літератури в контексті компетентнісного підходу

Особливості ХХІ століття, сучасні темпи розвитку економіки вимагають від сучасної школи формування молодого людини високоосвіченої, суспільно активної, творчої, конкурентоспроможної, яка не тільки багато знає, а й використовує знання як життєвий інструмент, приймає нестандартні рішення, уміє критично мислити, володіє комунікативними здібностями, використовує свій потенціал для самореалізації, відповідно ставиться до життя, впевнено відповідає на виклик нового тисячоліття. Важливо пам'ятати, що сьогоднішня школа – це завтрашнє суспільство. Отже, сьогодні, як ніколи раніше, перед школою стає проблема виховання свідомої людини, з достатньо сформованими компетентностями, які дають їй змогу успішно виконувати будь-які життєві та соціальні ролі, бути творцем свого життя, активно інтегруватися в українське та європейське суспільство.

Відповідно до Концепції Нової української школи, учні закладів загальної середньої освіти мають не тільки опанувати зміст дисциплін, а передусім набуті необхідних для життя в суспільстві умінь і навичок, шляхом цілеспрямованого формування в них ключових і предметних компетентностей.

Новий етап у розвитку шкільної освіти пов'язаний з упровадженням компетентнісного підходу до формування змісту та організації навчального процесу. Це вимагає певного підвищення професійної майстерності вчителя, оволодіння його новими знаннями, сучасними компетенціями, методами і технологіями, які б дозволили йому перебудувати навчально-виховний процес відповідно до нових вимог і підходів.

Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєвонеобхідних знань і умінь учнів.

Стратегічно важливим у викладанні зарубіжної літератури є компетентнісний підхід, що покликаний забезпечити соціалізацію учнів та їхню інтеграцію в сучасне суспільство, сформувати в них стійкі моральні принципи й світоглядні орієнтири, виховати особистість із національною свідомістю, громадянськими якостями й критичним мисленням, здатною до творчого вирішення життєвих задач, саморозвитку та самонавчання в умовах глобальних змін та викликів.

Упровадження компетентнісного підходу у викладанні зарубіжної літератури для учнів загальноосвітніх навчальних закладів дозволить розбудувати Нову українську школу й сформувати нове покоління громадян України з високою культурою та світоглядом, що спирається на гуманістичний потенціал художньої літератури різних народів.

На сучасному уроці зарубіжної літератури мають бути сформовані такі компетентності, а саме:

1) ключові:

- спілкування державною мовою;
- спілкування іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності в природничих науках і технологіях;
- інформаційно-цифрова компетентність;
- уміння вчитися;
- ініціативність і підприємливість;
- соціальна та громадянська компетентності;
- обізнаність та самовираження у сфері культури;
- екологічна грамотність і здорове життя.

2) предметні:

- розуміння літератури як невід'ємної частини національної й світової художньої культури;
- усвідомлення специфіки літератури як мистецтва слова, її гуманістичного потенціалу та місця в системі інших видів мистецтва;

- знання літературних творів, обов'язкових для текстуального вивчення та варіативних (за вибором учителя та учнів), осягнення творів у єдності змісту та форми, виокремлення складників та художніх особливостей творів (на рівні сюжету, композиції, образів, поетичної мови, жанру тощо);
- усвідомлення ключових етапів і явищ літературного процесу різних країн, зіставлення з українським літературним процесом;
- знання основних фактів життя і творчості видатних зарубіжних письменників, усвідомлення їхнього внеску в скарбницю вітчизняної та світової культури;
- оволодіння передбаченими програмою літературознавчими поняттями та застосування їх під час аналізу та інтерпретації художніх творів;
- розуміння специфіки оригіналу (за умови володіння іноземною мовою) та художнього перекладу твору (українською мовою);
- знання українських перекладів творів зарубіжної літератури, імен перекладачів та здобутків вітчизняної перекладацької школи;
- формування читацького досвіду та якостей творчого читача, здібності до створення усних і письмових робіт різних жанрів;
- порівняння літературних творів і явищ (окремих компонентів і цілісно);
- уміння оцінювати художню вартість творів, творчо-критично осмислювати їхній зміст, визначати актуальні ідеї, важливі для сучасності тощо.

Плануючи урок зарубіжної літератури в контексті компетентнісного підходу, рекомендуємо учителю дотримуватися таких правил:

- конкретизувати загальну мету (цілі: освітні, розвивальні) уроку;
- визначити предметні та ключові компетентності, формуванню яких буде присвячений даний урок;
- формулювати цілі й визначати очікувані результати;
- здійснювати мотивацію навчальної діяльності;
- розподіляти зміст на навчальні ситуації: теоретичні знання, знання способів діяльності, знання в дії або вміння тощо;

- формулювати цільове завдання до кожної навчальної ситуації й відповідно до нього підбирати методи навчання, адекватні дидактичним функціям (засвоєнню, формуванню, узагальненню) та змісту навчального матеріалу (теоретичний, практичний);
- підбирати оптимальні форми організації пізнавальної діяльності відповідно до змісту навчального матеріалу та методів роботи;
- орієнтуватися на цільову установку й уявний очікуваний результат спільної діяльності при виборі змісту, методів і форм;
- забезпечувати здійснення рефлексії навчальної діяльності;
- враховувати при оцінюванні учнів саме набуття ними предметних компетентностей, умінь вирішувати проблеми, пов'язані з даною навчальною темою;
- здійснювати контроль і самоконтроль учнів у процесі виконання навчальних завдань; перевірку і самоперевірку після виконання ними завдання;
- виділити при підготовці складні моменти нової теми, продумати методику їхнього пояснення.

Проводячи урок зарубіжної літератури в контексті компетентнісного підходу, рекомендуємо педагогам дотримуватися такої техніки проведення уроку:

- створити певний ритм і темп уроку оптимальний для учнів класу;
- створити сприятливий психологічний клімат на уроці (взаємна доброзичливість, готовність учителя прийти на допомогу учневі і т. д.);
- здійснювати взаємне співробітництво вчителя й учнів;
- використовувати різні види діяльності учнів, підтримувати інтерес до уроку.

На сучасному етапі розвитку освіти кінцевим результатом навчального процесу є формування компетентного випускника школи, розвиток ключових і предметних компетентностей учня. І так як освітній процес в основному

відбувається на уроці, то і сучасний урок повинен мати компетентнісно орієнтоване спрямування, тобто і його структура, і його форми проведення, і технології й методи, які ми використовуємо, повинні забезпечувати розвиток і формування компетентностей, необхідних особистості для життєздійснення, життєреалізації, життєтворчості.

Список використаних джерел:

1. Бібік Н. М. Компетентнісна освіта - від теорії до практики / Н. М. Бібік. - К. : Плеяди, 2005. - 120 с.
2. Бургун І.В. Актуальність упровадження компетентнісного підходу в освітню практику [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.hbu.gou.ua>
3. Швець Г. П. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / Г. П. Швець - К.: «К.І.С.», 2004. -112 с.

Методист із зарубіжної літератури
та мов національних меншин СОІППО

І.О.Захарченко